Tyrimai suteikė papildomos naudingos informacijos apie tirtos vietos kultūrinio sluoksnio sklaidą, storį bei datavimą. Panašu, jog iki XIX a. ši teritorija nebuvo tankiai užstatyta. Veikiausiai tai buvo ūkinės veiklos zona, t. y. šioje vietoje galėjo būti miestiečių daržai. XIX a. miestui plečiantis į P, užstatytos iki tol neurbanizuotos teritorijos, t. y. buvusios iki XVII a. vidurio už gynybinės miesto sienos, o XVII a. viduryje – XVIII a. pradžioje – ūkinės paskirties žemė.

The Investigation in Biržai Old Town

A field survey (a total of 877 m^2) and excavations (in two areas totalling 36.84 m^2) were conducted in Biržai Old Town (Fig. 1). The remains of a cobblestone carriageway found in Žemoji Street (Fig. 2) during the survey should be dated to the 19th–first half of the 20th century. In area 1, an earth-filled ditch (Fig. 3) was found at a depth of 0.5 m. The fill contained 16th–17th-century stove tiles, potsherds, and some animal bones. An earthenware plummet (Fig. 4) was found on a top of the ditch. The remains of a wooden building with a masonry basement filled with 20th-century rubbish were found in area 1.

EIŠIŠKĖS

Diana Antropikaitė

Gegužės 3-iosios gatvė 30

2015 m. sklype Gegužės 3-iosios g. 30, nuotekų tinklo įrengimo vietoje vykdyti detalieji tyrimai. XIX a. vidurio miestelio planuose Gegužės 3-iosios gatvė vaizduojama užstatyta. Abipus gatvės buvę greičiausiai mediniai pastatai, o už jų driekėsi pailgi sklypai su daržais. 2015 m. tiriamo sklypo vietoje ir aplinkoje užstatymas buvo retesnis nei dabartinėje Gegužės 3-iosios gatvės V dalyje, arčiau turgaus aikštės. Aptariamame sklype XIX a. viduryje buvo daržai ar dirbamas laukas, prie gatvės galėjo stovėti medinis namas. Šiuo metu sklype esantis gyvenamasis namas statytas XX a. šeštame–septintame dešimtmetyje. Gegužės 3-iosios gatvėje archeologiniai tyrimai vykdomi nuo 2009 m.

Sklypas 30 yra Gegužės 3-iosios gatvės Š dalyje. Nuo gyvenamojo namo V sienos iki šaligatvio ištirtas visas nuotekų tinklui įrengti skirtas plotas – 11 m ilgio ir 1 m pločio ***perkasa*** (1 pav.). Perkasos didžioji dalis orientuota PV–ŠR kryptimi. Arčiau namo 25 cm gylyje aptiktas XX a. I pusės 2x1 m dydžio akmenų grindinio fragmentas (2 pav.). Akmenys – 12x8, 20x14, 12x12 cm dydžio. Žemiau namo statybos horizonto ir šio grindinio beveik per visą perkasos plotą nuo 20–30 cm gylio susiformavęs tamsiai pilkas humusingas sluoksnis (2 pav.). Jame rasta XIX a. keramikos, porceliano, taip pat XVII–XVIII a. neglazūruotos ir žalia glazūra dengtos buitinės keramikos fragmentų, apie 50 cm skersmens girnų plokštės fragmentų. Po šiuo sluoksniu didžiojoje perkasos dalyje 50–70 cm gylyje pasiektas įžemis, gelsvas smėlis, vietomis pereinantis į natūralaus molio sluoksnį. Įžemyje fiksuotos dvi duobės.

Arčiau Gegužės 3-iosios gatvės buvęs minėtas tamsiai pilkas sluoksnis perkastas. Čia, po XX a. pilku žvyringu gruntu nuo 40 cm gylio glūdi iki 50 cm storio šviesiai pilkas sluoksnis, žemėjantis gatvės link. Po juo 0,8–1 m gylyje atsidengė 1,4 m skersmens įžemyje įgilinta *duobė* plokščiu dugnu su juodo grunto užpildu.

1 pav. Prie Gegužės 3-iosios g. 30 namo tirta perkasa iš PV. S. Rutkovskio nuotr.

Fig. 1. The trench excavated to the W of the house at Gegužės 3-osios St. 30, as seen from the SW

Duobės apačia pasiekta 1,5–1,6 m gylyje nuo esamo paviršiaus. Užpilde rasta XVI–XVII a. buitinės neglazūruotos keramikos fragmentų (3, 4 pav.). Tai juodos gludintos ir rudos–pilkos molio masės indų fragmentai. Dalis keramikos aprūkusi. Iš surinktų radinių išsiskyrė apžiesto indo šonas, puoštas netvarkingais brūkšneliais ir įspaudais.

Prie pat namo V sienos, po pilku sluoksniu, įžemyje, 60 cm gylyje, fiksuotas dar vienos duobės kontūras. Duobė iki 1,8 m skersmens, dugnas plokščias. Pagrindinę užpildo dalį sudaro šviesiai pilkas gruntas su molio priemaišomis, medžio anglies trupiniais. Tik duobės pakraščiuose ir ties šlaitu fiksuotas smėlingas sluoksnis su medžio anglies trupiniais, humuso priemaišomis. Užpilde jokių radinių neaptikta. Duobės dugnas pasiektas ties 1,6 m gyliu nuo esamo paviršiaus. Žemiau fiksuotas įžemis – molis.

2 pav. Perkasos ŠV pjūvio fragmentas. S. Rutkovskio nuotr.

Fig. 2. A fragment of the trench's NW section

3 pav. Puodų fragmentai. D. Antropikaitės nuotr.

Fig. 3. Pot fragments

4 pav. Puodų fragmentai. D. Antropikaitės nuotr.

Fig. 4. Pot fragments

Gegužės 3-iosios St. 30

In 2015, an 11 m² trench was excavated in the SW part of Gegužės 3-iosios St. 30 in Eišiškės and a 0.6–1.6 m thick, 17th–20th-century cultural layer was discovered (Figs. 1, 2). A dark grey layer with 17th–19th-century finds was unearthed at this location. Natural soil was reached under it at a depth of 50–70 cm. Two pits were found, one without any finds, the other with fragments of 16th–17th-century unglazed, sooty household pottery (Fig. 3). The wall of a partly thrown vessel decorated with irregular short lines and impressions stands out among these finds.

KAUNAS

Dainius Balčiūnas

Nemuno gatvė 3

Kauno senamiesčio 30 kvartale, sklype Nemuno g. 3, UAB „Avadi“ numatė statyti administracinį pastatą su požemine automobilių aikštele, kuri užims 893 m² plotą. Šis senamiesčio kvartalas yra trikampio formos, iš Š jį riboja Nemuno gatvė, iš P – Karaliaus Mindaugo prospektas ir Puodžių gatvė, iš V – Šilutės gatvė. Prie sklypo P ribos yra įrengti laiptai į požeminę perėją po prospektu. Per sklypą nutiesti elektros ir telefono kabeliai. Pastatų nėra, žemės paviršius lygus, yra pieva, auga pavieniai medžiai ir krūmai.

Tyrinėtas sklypas yra 30 kvartalo R gale, už kurio eina Kauno senamiesčio teritorijos R riba. Nuo šios vietos pirminis žemės paviršius staigiai žemėja, leidžiasi į Nemuno vagą ir šalia buvusią senvagę. Sklype nevyko jokie archeologiniai tyrimai, todėl pradžioje nutarta atlikti žvalgomuosius tyrimus, kurių metu iškasti 6 šurfai ir ištirtas 20,2 m² plotas.

Istorinių duomenų apie sklypą yra labai nedaug. Dabartinėmis Puodžių ir Nemuno gatvėmis ėjo keliai į Vilnių. Priešais sklypą, dabartinių Karaliaus Mindaugo, I. Kanto ir Nemuno gatvių sankirtoje buvo Vilniaus vartai. Po XVII a. vidurio karo, švedų invazijos ir gaisrų Kauno senamiesčio R kvartalai buvo virtę dykvietėmis. Miesto dalis pradėjo atsigauti tik XVIII a. pabaigoje žydams supirkus sklypus ir pradėjus statyti namus. Kauno 1847 m. ir vėlesniuose XIX a. planuose šioje vietoje pažymėtas tuščias sklypas. Kvartalo urbanistinės raidos tyrimus atliko architektė D. Laurinaitienė (tyrinėjimų ataskaita – UAB „Architektų biuras G. Natkevičius ir partneriai“). Archeologiniai žvalgymai ir tyrimai 2015 m. tirto objekto aplinkoje vykdomi nuo 2006 m.

2015 m. birželį sklype buvo atlikti inžineriniai geologiniai ir geotechniniai tyrimai. Jų metu buvo išgręžti penki 7–12 m gylio gręžiniai, vyko statinio zondavimo bandymai iki 5–8 m gylio. Pagal šiuos tyrimų duomenis nustatyti 0,6–3,9 m storio piltos žemės (smėlio, žvyro priesmėlio) sluoksniai.

Tyrinėtose vietose užfiksuoti nuo 60 cm iki 2 m storio kultūriniai sluoksniai. Prie Nemuno gatvės kastuose šurfuose 1–3 susiklostė nuo 85 cm iki 1 m storio kultūriniai sluoksniai. Į P pirminis žemės paviršius leidžiasi į Nemuno salpinę terasą ir šurfuose 4–5 kultūrinių sluoksnių storis siekia 2 m. PR sklypo kampe iškastame šurfe 6 kultūriniai sluoksniai buvo suardyti statant požeminę perėją. Archeologiniu požiūriu vertingas tik apatinis nuo 18–55 cm storio pilko juodžemio ir šurfe 5 rastas griuvenų sluoksnis. Šiuose sluoksniuose rasta labai nedaug radinių, kurie datuotini XVI–XVIII a.